

ПРО ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «ЖІНКА» У НЕБЛИЗЬКОСПОРІДНЕНИХ МОВАХ

Колій Д. О.

(Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ
«Донбаський державний педагогічний університет»)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент

Таукчі О. Ф.

Гендерна лінгвістика – це один з напрямів розвитку лінгвістики, який вивчає *«гендер»*. Даний термін наразі є міждисциплінарним та позначає не лише біологічні відзнаки між чоловіком та жінкою, а й соціокультурні. Гендер також характеризує міжстатеві відносини в цілому, а саме: реалізацію жінок та чоловіків у суспільстві та їх взаємодію. Необхідно звернути увагу на те, що не зважаючи на прогресивність ідей ХХІ століття, образ жінки та чоловіка та їх ролі у соціумі є стереотипізованими. Пов'язано це з тим, що з раннього дитинства у нашій свідомості під впливом життєвого досвіду формуються різноманітні концепти. Концепт (лат. *Conceptus* – поняття, від *concipere* – «збирати, вмщувати в себе, представляти себе, утворювати») є центральним поняттям когнітивної лінгвістики ХХІ століття. У наш час існує багата кількість тлумачень вищезазначеного терміну, ми під концептом розуміємо певну здатність нашого мислення до узагальнення різноманітних значень, певних знань та досвіду під одним поняттям, що суттєво полегшує нам повсякденне життя. З малечку ми спостерігаємо за поведінкою представників обох статей, що й формує у нас стереотипні образи жінки та чоловіка. Об'єктивізацією даних образів будуть слова *«жінка»* та *«чоловік»*.

Слід підкреслити те, що якщо чоловік завжди був повноправним членом суспільства, то жінка у свою чергу, стала такою лише у ХХ столітті. Саме тому нас цікавить лексико-семантичне мікрополе: «Назви особи жіночої статі за соціальним станом та характерною соціальною дією, функцією». Необхідно також відмітити, що в різних культурах кількість лексичних одиниць у цьому мікрополі

буде змінюватись, так само, як і їх конотація, що буде спричинено не тільки розбіжністю культур, але й станом розвитку суспільства певної країни. Розглянемо це на прикладі англійської та української мов.

Розпочнемо з англійської мови, адже представниці англомовних країн, вже з самого початку минулого століття, почали активно відстоювати свої права. Вони хотіли мати право голосувати, займати ті ж самі посади, що й чоловіки та бути в усьому з ними рівними, саме це й знайшло своє відображення у вищезазначеному лексико-семантичному мікрополі:

Лексична одиниця	Тлумачення
Superwoman	A woman who is very successful in her job, is involved in many activities, and also usually looks after a home and family.
Feminist	Someone who supports equal rights and opportunities for women.
Townswoman	A woman who is a resident of a town or a fellow resident of a town.
Fumerist	Feminist humorist.
Womanist	One whose beliefs or actions are informed by womanist ideals.

Таблиця 1

В українській мові ми знайшли лише одне слово, яке позначає особу жіночої статі за даною характеристикою, це слово «*феміністка*», але воно не є власне українським, а є запозиченням. Це говорить про те, що українки беруть менш активну участь у політичному житті країни. Це питання наразі є дуже актуальним: «В Україні із 450 депутатів Верховної Ради всього 36 жінок (8%). Це значно менше, ніж у цілому по Європі (22,3%) і навіть менше, ніж в арабських країнах (10,7%) Україна приєдналася до Цілей розвитку тисячоліття ООН ще у 2000 році, узявши на себе зобов'язання вже до 2015 року забезпечити гендерне співвідношення жінок у парламенті не менше ніж 30 відсотків.». [3] Ці дані за 2012 рік, наразі кількість жінок у парламенті збільшена на 2 відсотки, однак, суттєво це

ситуацію не змінює. Наявність в англійській мові більшої кількості назв осіб жіночої статі за соціальною функцією та станом, характеризує англійське суспільство, як більш демократичне. Жінки Англії та інших англомовних країн, таких як: США, Австралія, Канада та інших, – ведуть активне політичне та соціальне життя, та виборюють право жінок за рівність з представниками чоловічої статі в усіх аспектах життя, що й слугує причиною для виникнення неологізмів, які відносяться до мікрополя: «Назви особи жіночої статі за соціальним станом та характерною соціальною дією, функцією». Кандидат філологічних наук Бондаренко Олександр Сергійович, вважає, що це свідчить про те, що «політична активність українців як нації ще тільки переживає своє становлення»[1, 64], що і відображається у мові відсутністю лексичних одиниць даного лексико-семантичного мікрополя. Вчений має на увазі не лише жінок, але й чоловіків, що говорить про те, що українці взагалі, як нація поки що є аполітичними, або ж сприймають політику іншим чином, тобто не так як англійці чи американці.

Мова відображає у собі усі зміни у політичному, соціальному та духовному житті нації. Проаналізувавши лексико-семантичне мікропіле «Назви особи жіночої статі за соціальним станом та характерною соціальною дією, функцією», можна зробити висновок, що роль жінки в українському суспільстві залишається достатньо стереотипізованою, тобто жінка – це перш за все матір та господиня, а не політичний діяч, про що свідчить відсутність в українській мові власне українських слів на позначення жінки за соціальною функцією. Однак, дана ситуація змінюється з кожним роком і українські жінки стають все більш соціально активним, наразі їх кількість у Верховній Раді складає вже 42 депутати. Таким чином, ми бачимо, що поняття, які вміщує у себе концепт «жінка» для українців з часом оновлюються, саме тому все частіше ми запозичуємо лексичні одиниці з вищезазначеного мікрополя інших мов, першою з яких є «феміністка». Важко сказати, яку конотацію отримало це слово в українській мові, адже його можна знайти лише в деяких тлумачних словниках. Таким чином ми

бачимо, що місце жінки у соціумі віддзеркалюється у мові, але ж Україна зараз знаходиться у стані становлення, і роль представниць слабкішої статі змінюється з кожним роком, та мова не завжди встигає за цими змінами, саме тому не можна стверджувати, що українки є та залишаються аполітичними.

1. Бондаренко О. С. «І назвав Адам ім'я своїй жінці: Єва...»: Чоловік і Жінка у дзеркалі мовних культур / О.С. Бондаренко. – Кіровоград : ТОВ «Імекс-ЛТД», 2008. – 64 с.
2. The Free Dictionary by FARLEX [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.thefreedictionary.com>
3. Інформаційне агентство УНІАН [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/news/490701-u-verhovniy-radi-jinok-menshe-nij-v-arabskih-parlamentah.html>

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 22-24.